

Somijas pieredze mediju izglītībā un medijpratībā

Kopsavilkums un rekomendācijas

Pētījums ir daļa no projekta "Medijpratības nozares izvērtējums, politikas rekomendācijas un integrācijas izglītības sistēmā"

2022 & 2023

Satura rādītājs

Ievads.....	3
Konteksts	3
Kopsavilkums	4
Somijas pieeju raksturojošie elementi.....	4
Iezīmētie attīstības virzieni	7
Politiskajos dokumentos izvirzīto mērķu transformācija	8
Labās prakses un projekti.....	10
Rekomendācijas Latvijas mediju pratības jomas attīstībai	13
Izmantotie un noderīgi resursi	16

Ievads

Šis kopsavilkums apkopo galvenos atzinumus par Somijas pieredzi mediju izglītībā un medijpratībā, kā arī piedāvā rekomendācijas, lai veicinātu Latvijas sabiedrības izglītību mediju jomā, kā arī noturību pret izaicinājumiem informācijas jomā.

Kaut arī par mediju jomu Somijā ir publicēts daudz pētījumu un cita veida informācijas, šis kopsavilkums fokusējas arī uz izaicinājumiem, ko saskata eksperti un pētnieki, kuri padziļināti strādā ar šo jomu Somijā. Somijas pieredze mediju izglītībā, medijpratībā un noturībā ir unikāla un balstās uz ilgstošām tradīcijām. Vienlaikus sektors ņem vērā arī pārmaiņas un jaunas vajadzības, kas izriet no izaicinājumiem informācijas vidē.

Vairāku elementu izvirzīšana par prioritātēm ir sasaistīta ar demokrātijas institūtu stiprināšanu un informētu lēmumu pieņemšanu. Mediju izglītība ir saistīta ar sabiedrības līdzdalību un sekošanu demokrātijas procesiem.

Neskatoties uz starptautiska flagmaņa tēlu un līderības pozīcijām vairākos ar medijiem un medijpratību saistītos reitingos (Medijpratības indekss 2022 – 1. vieta (no 41)¹; 5 vieta (no 180) Mediju brīvības indeksā²), medijpratības un mediju izglītības aktieri saskata attīstības virzienus, kuros nepieciešami uzlabojumi un labāka ieviešana.

Pētnieciskais projekts tika balstīts uz:

- padziļinātu dokumentu un pētījumu analīzi;
- intervijām ar mediju izglītības un medijpratības pētniekiem;
- veiksmīgu projektu gadījumu analīzi.³

Autori pateicas ekspertiem par ieguldīto laiku un atsūtītajiem papildus materiāliem.

Konteksts

Šodienas mediju vide un mediju patērēšanas ieradumi paliek arvien sarežģītāki un medijpratības un mediju izglītības nozīme kļūst arvien aktuālāka. Mediju izglītības transformācija Somijā tiek novērota kopš uzsāktajiem projektiem 20. gs. piecdesmitajiem gadiem.

Atceroties un uzkrājot šo pieredzi, Somija turpina pieeju evolūciju, gan iekļaujot jaunas nepieciešamās prasmes, gan definējot papildus auditorijas. Medijpratības un mediju izglītība tiek veicināta vairākos sabiedrības sektoros. Tāpat vairākās universitātēs tiek gatavoti speciālisti, galvenokārt, sasaistot šo jomu ar komunikāciju un mediju pētniecību. Taču kā īpašas Somijas pieredzes prakses var minēt medijpratības un mediju izglītības veicināšanu vairākās nozarēs, iesaistot daudzus aktierus ar daudziem pilnībā vai daļēji no valsts budžeta finansētiem projektiem. Viens no apvienotās Izglītības un Kultūras ministrijas stratēģiskajiem mērķiem ir norādīta arī medijpratības veicināšana.

---

¹ <https://osis.bg/?p=4243&lang=en>

² <https://rsf.org/en/finland-reporting-national-security-issues-must-not-become-taboo-rsf-warns-after-observing>

³ Kaut arī ir pieejami vairāki apkopojumi par mediju praksēm Somijā, piemēram, Eiropas Audiovizuālas Observatorijas (European Audiovisual Observatory) ziņojums "Mapping of media literacy practices and actions in EU - 28. <https://rm.coe.int/1680783500>, gadījumi, kas tiek apkopoti šajā dokumentā, ir balstīti uz dokumentu analīzi un intervijām.

Tieši ministrijas līmeni, piesaistot ekspertus, tiek izstrādāti arī plāni, kas ir saistīti ar finansiālā atbalsta plānošanu un piešķiršanu. Svarīga loma ir arī regulatoram, nacionālajām aģentūrām, nevalstiskajām organizācijām, medijiem un citiem. Turklāt aktivitātes tiek koordinētas un ieviestas ne vien nacionālā, bet arī reģionālā un lokālā līmenī, īpaši iekļaujot vietējās bibliotēkas un muzejus, kā arī reliģiskas iestādes un kultūras centrus.

Šis pētījums ir daļa no lielāka divu gadu projekta, kura mērķis ir gan uzlabot medijpratības apguvi Latvijas skolās (izglītības procesā), gan arī nozarē iesaistīto valsts un nevaldības institūciju sadarbību un realizēto aktivitāšu efektivitāti. Pētījuma saturs ir Baltijas Mediju izcilības centra (BMIC) un pētījuma autoru atbildība un tas var neatspoguļot projekta donoru vai partneru nostāju un viedokli.

Projektu "Medijpratības nozares izvērtējums, politikas rekomendācijas un integrācijas izglītības sistēmā" ievieš Baltijas Mediju izcilības centrs (BMIC) sadarbībā ar Rīgas Juridisko augstskolu (RJA) un Cilvēktiesību akadēmiju (Norvēģijā). Finansiāli to atbalsta Norvēģija, Islande un Lihtenšteina EEZ granta un Aktīvo iedzīvotāju fonda ietvaros.

Kopsavilkums

Kaut arī valdības programma un Izglītības un kultūras ministrijas vadlīnijas ir vieni no noteicošajiem dokumentiem, vairākas institūcijas nodarbojas ar mediju izglītības un medijpratības veicināšanu. Pētnieki Palsa un Salomaa analizējuši, kādi rāmējumi ir izmantoti dokumentos un kā ministrijas (un citas iestādes) savos politikas dokumentos piemin mediju izglītību un medijpratību.

Mediju izglītība vairāk ir rāmēta protekcionisma veidā (aizsardzība no vairākiem riskiem, tajā skaitā bērnu aizsardzība); kultūras dalības (arī saistībā ar mākslas izglītību, kultūras mantojuma izglītību un kultūras izglītību) pieejā un dalību kultūras diskusijās; nākotnes darba kompetenču veidā (kādas iemaņas un zināšanas būs nepieciešamas pilsoņiem nākotnē); kā arī iekļaujošas pieejas veidā (digitālās plaissas mazināšana). Tiek identificēti arī citi rāmējumi - drošība, labsajūta un kosmopolītisms. Autori šos rāmējumus saista arī ar demokrātijas perspektīvu.

Šis kopsavilkums sastāv no trijām daļām. Pirmajā daļā ir iekļautas izvēlētas īpašības, kas ir raksturo Somijas pieeju mediju izglītībā un medijpratībā. Savukārt otrajā daļā tiek apkopoti izaicinājumi, kas izriet no ekspertu intervijām un uzstāšanās, kā arī no pēdējā laikā publicētajiem pētījumiem. Trešajā daļā tiek piedāvāti daži labās prakses piemēri.

Somijas pieeju raksturojošie elementi

Lai gan Somijas pieredzes apkopošanai ir veltīti vairāki raksti, nav vienota saraksta ar īpašībām, kas raksturotu Somijas pieejas nepārtrauktu uzlabošanu un attīstību. Taču, lai norādītu uz šīs pieejas būtību, tika izvēlēti un definēti sekojoši svarīgi raksturojumi un elementi: ilglaicīgums; atbildīgums; kooperācija; (ap)vienotā Izglītības un kultūras ministrija; akadēmiskās institūcijas; nevalstiskais sektors; kultūras institūti; mediji; privātais sektors; regulators.

Ilglaicīgums

Ilglaicīgs mediju vides sakārtošanas process cita starpā ir veicinājis mediju izglītības jomas kļūšanu par prioritāti un institucionalizāciju. Somija, kā norāda pētnieki Palsa un Salomaa, bijusi viena no pirmajām valstīm

---

pasaulē, kas iekļāva mediju izglītību nacionālas mācību programmas kodolā. Palsa un Salomaa analizējuši arī to, kādi rāmējumi tikuši izmantoti dokumentos un kādas ministrijas (iestādes) savos dokumentos piemin mediju izglītību vai medijpratību.⁴

Rakstā *“Decades of Finnish Media Education”* autori piedāvā sekojošu sadalījumu, kas parāda virzienu maiņu: 1960-ie gadi - populāri liberāla izglītība (audiovizuāla izglītība un masu mediju izglītība ar fokusu uz filmām, televīziju, avīzēm, masu komunikāciju); 1970-ie gadi - kritiska nostāja (masu komunikācijas izglītība un komunikācijas izglītība ar fokusu uz televīziju un masu medijiem); 1980-ie gadi - estētika un ētika (komunikācijas izglītība ar fokusu uz video, audiovizuālo kultūru, filmām un mūzikas video); 1990-ie gadi - tīkli un mijiedarbība (komunikācijas izglītība un mediju izglītība ar fokusu uz informācijas tehnoloģijām, tīklu un digitālajām tehnoloģijām); 2000-ie gadi - multimodāla mediju kultūra (mediju izglītība ar fokusu uz digitālajām tehnoloģijām un multimodalitāti).⁵

Atbildīgums

Somijas mediju izglītības politika galvenokārt īsteno Nacionālais Audiovizuālais institūts (*National Audio-visual Institute KAVI*), Kultūras un izglītības ministrija, tai skaitā sadarbībā ar mediju profesionāļiem.⁶ Taču tās nav vienīgās valdības institūcijas, kas nodarbojas ar šo jautājumu.

Pētnieki Pasli un Salomaa norāda uz diviem svarīgiem politikas dokumentu virzieniem: 1) tāds politikas virziens, kur mediju izglītība ir centrālais elements un 2) tāds, kur mediju izglītība tiek integrētā plašākos, nacionāla mēroga politikas dažādos sektoros.⁷

Autori arī norāda uz institūciju, kas atbildīga par izglītības saturu (*National Agency for Education*). Tā ir iestāde, kas veido normatīvas vadlīnijas un ietekmē jomas attīstību tai skaitā ar nesenām reformām, nākot klajā ar multipratības koncepciju. Kopš 2020. gada darbojas arī jauno pratību programma.⁸ Svarīgi pieminēt, ka visiem materiāliem, kas tiek sagatavoti no 2020. līdz 2023. gadam, ir jābūt brīvi pieejamiem. Daudzi materiāli tiek izvietoti <https://uudetlukutaidot.fi/en/> portālā.⁹ Turklāt medijpratības aktivitātēs iesaistās vairāki aktori, ieskatot arī sabiedrisko mediju, profesionālas organizācijas, utml.¹⁰

Kooperācija

Kā jau minēts, Somijas pieeju, spriežot pēc intervijām un pētījumiem, raksturo mediju pratības pieminēšana vairākos likumdošanas dokumentos, kas parāda, ka Somijā atzīst, ka šis jautājums ir starpinstitucionāls. Tik pat svarīga ir arī iesaistīto aktieru sadarbības kultūra, kas padara komunikāciju un inovāciju ieviešanu iespējamu.

---

⁴ Padziļināta daļēji strukturēta intervija ar Dr. Lauri Palsa ir iekļauta pētījumā.

⁵ Kupianen, R., Sintonen, S., Suoranta, J. (2008). *Decades of Finnish Media Education*. Finish Society on Media Education. Tampere University Centre for Media Education. P. 23

⁶ Leo Pekkala bija viens no runātājiem, kas uzstājās Baltijas mediju izcilības centra līdzorganizētajā konferencē mediju pratības ekspertiem “Media literacy in wartime: new challenges and transformations” [Medijpratība kara laikā, izaicinājumi un transformācijas].

⁷ Palsa L., Salomaa, S. (2020). Media literacy as a cross-sectoral phenomenon: Media education in Finnish ministerial-level policies. *Central European Journal of Communication*. 2 (26). 162 - 182.

⁸ Ministry of Education and Culture. (2020). New literacies program. <https://okm.fi/en/new-literacies-programme>

⁹ Vairāk par portālu skatīt sadaļā par labās prakses analizētajiem gadījumiem.

¹⁰ Viens no viņu projektiem “Yle News Class” ir atrodams pie labās prakses analizētajiem gadījumiem.

Runājot par sadarbību, ir vērts atsevišķi pieminēt tādas prioritātes kā visaptveroša pieeja, augsta kvalitāte un sistēmiskums. Sadarbības partneru saraksts ir uzskatīts 2019. gadā publicētāja Izglītības un kultūras ministrijas apkopojumā “*Media literacy in Finland. National media education policy*”.¹¹ Autori norāda, ka lielākais aktivitāšu skaits praksē notiek pašvaldību līmenī.¹² Tikpat svarīga ir arī nevalstiskā sektora un mediju (arī mediju organizāciju un apvienību) dalība. Īpaša loma ir KAVI (*The National Audiovisual Institute*) un Izglītības satura aģentūrai (*The National Agency for Education*). Abas iestādes darbojas zem Izglītības un Kultūras ministrijas (*Ministry of Education and Culture*).

Medijpratības veicināšanā svarīga ir arī asociāciju un profesionāļu apvienību dalība, piemēram Finnish Society on Media Education, vai antipirātisma centrs – *Copyright Information and Anti-Piracy Centre*, u.c.

Finansējums

Tas, kā Somijā tiek finansētas aktivitātes no valsts budžeta, tiek iespastīts pie stiprām mediju politikas pusēm.¹³ Publiskais un privātājs finansējums tika nodrošināts iglaicīgi. Tam tiek paredzēti finansešanas mehānismi vairākos sektoros.

Tas, ka Somijas valsts budžets ir galvenais finanšu avots, nozīmē arī to, ka tieši Somijas valdība un citas valsts institūcijas veido dienas kartību gan nacionālā, gan pašvaldību līmenī. Aģentūru un grantu shēmas paredz autonomiju dažādos līmeņos, ieskaitot arī pašvaldību līmeni, kuram ir liela nozīme gan kultūras, gan izglītības, gan, piemēram, jaunatnes politikas ieviešanā.

Visaptverošais princips

Kaut arī visaptverošais princips paliek par attīstības mērķi, tas arī jau šobrīd raksturo Somijas pieeju. Vairāki pētnieki norāda, ka visiem iedzīvotājiem būtu jāuzlabo mediju izglītībā paredzētās prasmes. Ņemot vērā arī dažādas iedzīvotāju vecuma grupas, jāpalielina cilvēku spējas identificēt un reaģēt uz dezinformācijas gadījumiem. Tas tiek saistīts arī ar visdažādākajiem auditoriju profiliem, kas tiek uzrunāti mediju izglītības formātos.

Kaut demogrāfiskie radītāji spēlē nozīmīgu lomu projektu dizainā, viena no pieejām ir organizēt projektus tur, kur atrodas potenciālā auditorija. Arī datu pieejamība par dažādām auditorijām un to mediju lietošanas ieradumiem ir svarīgs palīg līdzeklis projektu īstenotājiem. Kaut arī skolas paliek par galveno vietu projektiem, arvien attīstītāks kļūst neformālās izglītības virziens. Pētnieki, kas pievērš uzmanību vecāka gadagājuma cilvēkiem, norāda, ka pētījumu par senioru medijprasmī ir maz, un tas kavē arī jaunu projektu izstrādi, ievērojot gan vajadzību, gan interešu maiņu.¹⁴

---

¹¹ Salomaa, S., Palsa, L. (2019). *Media literacy in Finland. National media education policy*. The Ministry of Education and Culture.

¹² Jāpiemin, ka iepriekšējās vadlīnijas tika publicētas 2013. gadā. Ministry of Education and Culture. (2013). *Good Media Literacy*. <https://julkaisut.valtioneuvosto.fi/bitstream/handle/10024/75280/OKM13.pdf?sequence=1&isAllowed=y>

¹³ Salomaa, S., Palsa, L. (2019). *Media literacy in Finland. National media education policy*. The Ministry of Education and Culture. P. 21

¹⁴ Rivinen, S., Rasi, P., Vuojarvi, H., Purtilo-Nieminen, S. (2021). Older people need media education that transcends mere digital support. In Science Advice Initiative of Finland (ed.) *MYTH-BUSTING REVIEW. Phenomenon map: The impacts of digital media on children, young people and senior citizens*, p. 30–33. www.acadsci.fi/sofi/phenomenon-map-the-impacts-of-digital-media

---

Ekspertu loks un partnerība

Somiju raksturo ekspertu loka popularizēšana un kontaktu pieejamība. Arī ministrijās ir nodaļas un atbildīgās personas, kuras ir viegli atrast un uzrunāt.¹⁵ Kopīgi definētie mērķi veido arī iespēju prioritizēt nozares. Piemēram, Ārlietu ministrija izvirza mērķus darbam ar jaunatni, kas ietver tos pašus parametrus, kas parādās medijpratības plānos un rāmējumos – līdzdalība un aizsardzība. Tas ir saistīts arī ar vēršanos pret naidu skolās (t.s. bullying), digitālajiem izaicinājumiem, utml. Kaut arī medijpratība ir Izglītības un Kultūras ministrijas atbildības joma, piemēram, jauniešu ekspertīzes par jaunajām tehnoloģijām un jauno tehnoloģiju izgudrošanas veicināšanu atrodas Ārlietu ministrijas, Ekonomikas ministrijas, Iekšlietu ministrijas, kā arī Izglītības un kultūras ministrijas atbildībā.¹⁶

Te arī parādās vēl viena dimensija – starptautiskā. Somijas eksperti aktīvi darbojas gan Ziemeļvalstu formātos, gan UNESCO, Eiropas Savienības, Eiropas Padomes, ANO un citās starptautiskās institūcijās. Somijas piemērs un gadījums bieži tiek iekļauts gadījumu analīzē.

Ekspertu skaita palielināšanai darbojas akadēmiskās institūcijas, tai skaitā ar programmām, kas ir saistītas ar mediju izglītību un jaunām pratībām.^{17 18} Nozīmīga loma ir arī nevalstiskām organizācijām. Nevalstiskās organizācijas apvieno arī jomu profesionāļus, piemēram, *The Finnish Society on Media Education*, kas kopš 2006. gada darbojas gan ļoti lokālā, gan starptautiskā līmenī. Šīs NVO finansējums nāk no Izglītības un kultūras ministrijas un biedru naudām (*membership fee*). Šī organizācija darbojas arī kā zināšanu centrs un rada tīklošanas iespējas.

Tīklošanas iespējas tiek radītas un pieeja “strādāt ar auditoriju tur, kur tā ir” tiek īstenota ar kultūras institūciju palīdzību. Bibliotēkas, muzeji, mediju centri un citi kultūras institūti aktīvi iesaistās mediju izglītībā un medijpratības aktivitātēs. Kultūras institūcijas sniedz ieguldījumu tajā, lai sasniegtu dažādas cilvēku auditorijas, arī veidojot īpašas auditoriju kompozīcijas (piemēram, bērni un vecāki, reģionālie iedzīvotāji, utml.), ieviešot minēto “visaptverošo pieeju”, kas ir viena no vadošajām pieejām Somijā.

Kā jau iepriekš bija norādīts, lielu lomu spēlē arī mediji un mediju regulators. Aktivitātes īsteno gan sabiedriskais medijs, gan komercmedijs. Liela loma ir reģionālajiem izdevumiem, kas tradicionāli piedalās arī ziņu / laikrakstu mediju nedēļās īstenošanā.

Iezīmētie attīstības virzieni

Kā jau minēts, Somijas pieeju raksturo arī transformācija. Nākamajā sadaļā uzsvars ir uz konstatētajiem attīstības mērķiem un izaicinājumiem. Kopš 2019. gada Izglītības un kultūras ministrija jaunajā nacionālajā medijpratības politikā galvenie jauninājumi bijuši saistīti ar mediju izglītību pieaugušajiem, bērniem un jauniešiem (Palsa and Salomaa, 2020).

Medijpratība tiek aktualizēta arī politikas dokumentos, kas ir saistīti ar jaunatni, bibliotēkām un kultūras politiku (Pääjärvi & Palsa, 2015). Mediju mainīgā daba tiek ievērota, veidojot Somijas politikas rāmējumu (Palsa and Salomaa, 2020). Transformējas arī galveno atbildīgo iestāžu vadlīnijas. Zemāk tabulā ir apkopoti mērķi, kas tika izvirzīti 2013. gadā un 2019. gadā.

---

¹⁵ Kontaktpersonu identifikācija ir diezgan sarežģīta Latvijas gadījumā, kad runa ir par Izglītības un zinātnes ministriju.

¹⁶ Ministry of Foreign Affairs (2021). Youth, Peace and Security

¹⁷ Finland's National Action Plan 2021–2024. <https://gnwp.org/wp-content/uploads/Finland-YPS-NAP-2021-2024.pdf>

¹⁸ Tā izskatījās viens no kursiem <https://oldops.seamk.fi/opsweb.seamk.fi/indexf0b9.html?lang=en&code=KD18BKPM02>

Politiskajos dokumentos izvirzīto mērķu transformācija:

2013. gadā

2019. gadā

Somijā tiks īstenota kvalitatīva ikdienas mediju izglītība, kas vērsta uz bērniem un jauniešiem.

Visaptveroša mediju izglītība - mediju izglītība plaši aptver dažādas tēmas; mediju izglītība ir paredzēta dažādām grupām; tiek uzlabots tīkls; tiek izmantotas digitālās iespējas; tiek uzlabota mediju izglītība vietējos un reģionālajos līmeņos; tiek attīstīta komunikācija mediju izglītības jomā; tiek izmantotas dažādu mediju izglītības dalībnieku stiprās puses; ar mediju izglītības rezultātiem atklāti dalās.

Ar tiesību aktiem, finansējumu un valsts un pašvaldību līmeņa vadību tiks nodrošinātas ilgtspējīgas struktūras medijprātības veicināšanai.

Augstas kvalitātes mediju izglītība - pētījumos balstīta mediju izglītība; uzlabota izvērtēšana; izglītošana ir kopīga (*collaborative*) darbība, kurā izglītojamie tiek cienīti; tiek iekļauta starptautiskā sadarbība; tiek attīstīta mediju izglītības mērķorientācija un metodes; mediju izglītības vērtību bāze ir redzama darbībā; mediju izglītība ir aktuāla un atbilstoša (*relevant*).

Tiks veidoti vairāku mediju izglītības dalībnieku profili, stiprināti tīkli un veidotas jaunas partnerības šajā jomā.

Sistemātiska mediju izglītošana - tiek konsolidēta mediju izglītības zināšanu bāze; mediju izglītības finansiālā bāze ir konsolidēta un diversificēta; tiek uzlabota mediju izglītības plānošana; tiek uzlabota vadošā loma mediju izglītībā; esošās struktūras tiek ņemtas vērā mediju izglītošanā; mediju izglītošanas darbs tiek veidots pēc parauga (*model*).

Somijas aktīva loma globālajos mediju izglītības pasākumos.

Avoti: Ministry of Education and Culture. (2013). *Good media literacy: National policy guidelines 2013–2016*; Salomaa, S., Palsa, L. (2019). *Media literacy in Finland. National media education policy*. The Ministry of Education and Culture.

Analizējot arī citus dokumentus, Somijas ekspertu intervijas un piedalīšanos šī gada konferencē “Media literacy in wartime: new challenges and transformations”, tika sastādīta Somijas izaicinājumu kopa. Ja, piemēram, aptaujājot Latvijas dalībniekus, bieži priekšplānā kā galvenie izaicinājumi tiek izvirzīti finansējums un ilgtspējība, tad Somijas gadījumā izaicinājumi ir vairāk balstīti uz izmaiņām sabiedrībā, tās mediju lietošanas ieradumu maiņu un jaunajiem riskiem.

Zemāk minēti un raksturoti vairāki galvenie izaicinājumi Somijā:

Digitālā transformācija - ieskaitot ierīces un to viedo lietošanu, gan patērējot, gan veidojot saturu. Tas tika uzrunāts jau pieminētajā Jauno Pratību programmā skolēniem. Politikas dokumentos ir norādīts, ka digitālā transformācija ir svarīga ne vien darbā ar jauniešiem, bet visās dzīves jomās.

Fokusa un kontroles trūkums - piemēram, žurnālisti, izpētot studiju programmas, pamanīja, ka maz uzmanības tiek veltīts kvalitatīvai žurnālistikai un profesionāliem standartiem. Ka risinājums piedāvātas apmācības pedagogiem.¹⁹ Kā svarīgs elements atzīmēts arī elastība pašvaldību līmenī, taču vienlaikus tiek veicināti kopīgi mehānismi kompetenču programmu koordinēšanai.

Mediju patērēšanas izmaiņas - parādās arvien jaunākas tendences informācijas izplatīšanai, ieskaitot arī tiešsaistes spēles, sportu, papildinātu un virtuālo realitāti. Tas arī prasa attīstīt gan resursu bāzi, gan ekspertīzi, gan to, ka aktieri ir nodrošināti ar nepieciešamajām zināšanām. Vēl viens būtisks arguments ir cilvēku nogurums no ziņām un izvairīšanās no ziņām.²⁰

Nepieciešamo medijpratības iemaņu maiņa - attīstoties izaicinājumiem, mainās arī citas nepieciešamās zināšanu kopas un prasmes. Piemēram, runa ir par izpratni par savām emocijām vai nepieciešamība pēc programmēšanas pamatu zināšanām, utml.

Mainās kompetences, kas ir nepieciešamas izglītības darbiniekiem - arī tiem, kuri strādā ar mediju pratību, jāsasakar ar internacionalizāciju, naida runu un sociālajiem medijus, autortiesībām, u.t.t.

Pieejamie atjaunotie izglītības resursi - kā viens no izaicinājumiem Somijā tiek minēts arī izstrādātas aktivitātes un pieejami resursi gan nacionālajā, gan starptautiskajā līmenī. norādīts, ka, daloties ar resursiem, varētu tikt ietaupīti resursi.

Nevienlīdzība (reģionālā, lingvistiskā, vecuma) - neskatoties uz centieniem atrisināt reģionu iesaisti, arī medijpratības nedēļas laikā, Somija aicina veicināt lielāku reģionu iesaisti. Medijpratības ekspertīze tik koncentrētā lielajās pilsētās. Kā norāda Palsa, šis jautājums kopš 2019. gada nav atrisināts.

Sistemātiskuma trūkums un fragmentācija - ar jauno multikompetenču un pratību pieeju tiek veicināta zināšanu kopība, taču izaicinājumi paliek. Tas ir viens no daudzkompetenču (multipratību) ieviešanas izaicinājumiem.

Apzināšanās par medijpratības un izglītības nepieciešamību un svarīgumu - neskatoties uz ilgo tradīciju, pētnieki apzinās aizspriedumus pret mediju izglītību, kas ir viens no traucējošiem elementiem.

Agrīnā mediju izglītība - vairāk projektu, kas ir paredzēti, lai stiprinātu visjaunāko auditoriju un tos, kuri ar viņiem strādā.

Somija kā Krievijas dezinformācijas mērķis pēc kara uzsākšanas Ukrainā - tiek norādīts, ka Somijas sabiedrību uzrunā informācijas manipulācijas svešvalodās.²¹ Kampanjas pret Somiju ir aktivizējušās līdz ar sarunām par iestāšanos NATO.²²

---

¹⁹ Intervija ar Anne Leppäjärvi.

²⁰ Newman, N., Fletcher, R., Robetson, C. T., Eddy, K. Nielsen, R. K. (2022). Reuters Institute Digital News Report 2022. Reuters Institute of the Study of Journalism. P. 10 Te ir vērts pieminēt, ka Somijā turpina būt augsti uzticības reitingi medijiem. Dati par Somiju ir pieejami ziņojumā vai tiešsaistē <https://reutersinstitute.politics.ox.ac.uk/digital-news-report/2022/finland>

²¹ YLE NEWS (06.07.2022). Disinformation campaigns target Finland's foreign language speakers, Nato fears. YLE. <https://yle.fi/a/3-12525251>

²² EU vs DISINFO (26.12.2022). Finland and Sweden keep Marching on. <https://euvsdisinfo.eu/finland-and-sweden-keep-marching-on/>

Labās prakses un projekti

Šajā sadaļā tiek apkopota informācija par projektiem un iniciatīvām, kas tiek īstenotas Somijā. Šie projekti tika izcelti pētījumos vai ekspertu intervijās kā labās prakses, kas varētu būt iedvesmojošas Latvijas medijpratības aktieru kopienai. Kaut arī šo projektu ir daudz vairāk, tika izvēlēti tikai desmit projekti.

Projekta nosaukums	Medijpratības nedēļa
Raksturojums	<p>Vienu nedēļu gadā tiek organizētas vairāk kā 30 kampaņas un materiālu publikācijas par medijpratību. Piemēram, projekts “Digital gold miners” stāsta bērniem par <i>Big Data</i>. https://www.mediataitokoulu.fi/assets/tehtavat/digisammon-takojat_en.pdf</p> <p>Savukārt projekts “Explorers of the media map” ir pieskaņots trīs dažādām vecuma grupām: līdz 8 gadiem, no 6 līdz 12 gadiem un no 12 gadiem. Grupā darbojas 2200 profesionāļi.</p>
Organizators	KAVI (Nacionālais Audiovizuālais institūts) un aptuveni 50 partnerorganizācijas (2022. gadā).
Vairāk informācijas	https://www.mediataitoviikko.fi/in-english/ https://erga-online.eu/wp-content/uploads/2021/12/ERGA-AG3-2021-Report-on-Media-Literacy.pdf
Projekta nosaukums	Ziņu / Laikrakstu tēmas nedēļa
Raksturojums	<p>Skolās tiek organizētas laikrakstu nedēļas. Skolas sadarbojas ar vietējiem laikrakstiem. Piemēram, Tampere avīze <i>Aamulehti</i> iedeva piekļuvi materiāliem - digitālajai versijai un arī tradicionālās (drukātas) avīzes tika piegādātas skolā, lai skolnieki varētu ar tām strādāt, iepazīties un risināt uzdevumus.</p>
Organizators	Izglītības un Kultūras ministrija un mediji, mediju profesionālās apvienības
Vairāk informācijas	https://learningscoop.fi/promoting-media-literacy-newspaper-week-in-finnish-schools/ https://www.uutismediakasvatus.fi/ https://www.uutismediat.fi/uutismedian-liitto/news-media-finland/media-education/
Projekta nosaukums	Verke.org
Raksturojums	<p>Fokusējas uz aktivitātēm pašvaldībās. Veido ieteikumus par projektiem. Publicē, piemēram, manuāli par to, kādām prasmēm jābūt. Informē par novitātēm, piemēram, par mākslīgā intelekta izmantošanu.</p> <p>Projekts piedāvā arī materiālus, kas ir pieejami tās mājas lapā.</p>
Organizators	Verke
Vairāk informācijas	https://www.verke.org/en/

Projekta nosaukums	Platform Mediakasvatus
Raksturojums	Šajā vietnē tiek apkopoti materiāli un citi resursi par medijpratību, kas ir pieejami pedagogiem. Tiek piedāvātas dažādas aktivitātes un efektivitātes mērīšana. Galvenokārt orientējas uz bērniem un jauniešiem. Organizācija trenē skolotājus un aktīvistus, tā darbojas arī starptautiskajos projektos. Mājas lapā ir atrodami arī materiāli angļu valodā, piemēram, par ilustrāciju interpretāciju, kultūras jūtīgumu (<i>cultural sensitivity</i>) un citām tēmām.
Organizators	<i>Finnish National Agency for Education</i>
Vairāk informācijas	https://www.oph.fi/fi/mediakasvatus https://mediakasvatus.fi/

Projekta nosaukums	Vienotā platforma - medijpratība Somijā
Raksturojums	Šīs platformas galvenais uzturētājs ir Nacionālais audiovizuālais institūts (KAVI). Tur ir gan ziņu sadaļa, gan informācija tiem, kas grib saņemt palīdzību. Tur ir gan informācija, kas palīdzēs izveidot savu programmu un mācību plānus, gan iespējas sadarbībai un tīklošanās ar citiem dalībniekiem. Tiek publicēta arī informācija par pieejamo ekspertīzi un ekspertiem. (https://kavi.fi/en/contact-information/)
Organizators	KAVI
Vairāk informācijas	https://medialukutaitosuomessa.fi/en/

Projekta nosaukums	Lubu website - bibliotēkas
Raksturojums	Projekts jauniešiem un bērniem, kas iekļauj arī podkastus, galvenokārt, par grāmatām.
Organizators	Publiskās bibliotēkas
Vairāk informācijas	https://www.libraries.fi/ https://www.kirjastot.fi/lanu

Projekta nosaukums	Yle News Class
Raksturojums	Projekts ir domāts skolēniem no 11 gadu vecuma. To īsteno sabiedriskais medijs YLE. Regulāri tiek publicēti video ar uzdevumiem, ko, pēc YLE aprēķiniem, izmanto vairāk nekā 23 000 dalībnieku visā Somijā.
Organizators	YLE
Vairāk informācijas	https://yle.fi/aihe/s/10002662

Projekta nosaukums	Mediju atslēga (<i>The Media Key</i>)
Raksturojums	Regulēšana un izglītošana
Organizators	
Vairāk informācijas	https://www.media-avain.fi/
Projekta nosaukums	FINGO
Raksturojums	Fingo ir jumta organizācija vairāk kā 280 somu pilsoniskās sabiedrības organizācijām.
Organizators	FINGO
Vairāk informācijas	https://fingo.fi/en/finnish-development-ngos-fingo/
Projekta nosaukums	Jauno Pratību programma (<i>New Literacies Program</i>)
Raksturojums	Šajā portālā tiek apkopoti projekti, kas tiek īstenoti programmā "Jaunās pratības". Šī ir daļa no plašākas attīstības programmas - "Tiesības mācīties". Portālā ir aprakstītas nepieciešamās kompetences, arī balstoties uz vecumu grupām. Līdzās medijpratības kompetencēm tiek arī iekļautas programmēšanas un digitālas prasmes.
Organizators	<i>The New Literacies development programme, Education and Culture Ministry</i>
Vairāk informācijas	https://uudetlukutaidot.fi/en/
Projekta nosaukums	Game Week
Raksturojums	Nedēļa novembrī apvieno dalībniekus, lai veicinātu debates par digitālām spēlēm un spēlēm, tajā skaitā par spēļu ietekmi. Aktivitātēs tiek iesaistīti vairāki aktori - skolas, muzeji, bibliotēkas un jaunatnes centri. Aktivitātes tiek piedāvātas dažādiem vecumiem.
Organizators	<i>Finnish Game Educators' Network / KAVI</i>
Vairāk informācijas	https://www.peliviikko.fi/
Projekta nosaukums	Faktabaari EDU
Raksturojums	Faktu pārbaudes servisa, kas tika nodibināts 2014. gadā, uzsāktais mācību projekts. Galvenokārt, tas darbojas ar digitālām prasmēm. Tiek izstrādāti tiešsaistes kursi, resursi un citas aktivitātes, piemēram, šis kurss <i>Facts4All</i> https://faktabaari.fi/edu/facts-4-all-mooc-Schools-as-community-hubs-against-disinformation/
Organizators	Bezpeļņas NVO <i>Avoin Yhteiskunta ry</i> , sadarbojas ar EDMO un NORDIS
Vairāk informācijas	https://faktabaari.fi/in-english/

Rekomendācijas Latvijas mediju pratības jomas attīstībai

Balstoties uz Somijas pieredzes apkopojumu, kā arī padziļinātu Latvijas mediju pratības analīzi, ko Baltijas mediju izcilības centrs veica 2022. gadā, tika izstrādātas rekomendācijas, kuru mērķis ir veicināt mediju politikas attīstību medijpratības jomā. Piedāvājam izskatīšanai sekojošas rekomendācijas.

Rekomendācijas ir sadalītas piecos blokos: Medijpratības institucionalizācija; sektoru sadarbība; visaptveroša izglītība; iekļaujoša sabiedrība un demokrātija, un finansējums.

Medijpratības institucionalizācija

- Vecināt medijpratību, kas iekļautu katru Latvijas iedzīvotāju, vienlaikus identificējot galvenos dalībniekus valdības un pašvaldības līmeņos, regulatorus, nevalstiskās organizācijas, akadēmiskās institūcijas, medijus, digitālās platformas un privātā sektora pārstāvjus.
- Apzinoties medijpratības saistību vairākos sektoros, kas atbildību nodalīšanu padara sarežģītu, ar izpratni izturēties pret mērķu maiņu un uzlabošanu, izmaiņām noteiktās mērķauditorijās, kā arī par prioritāti noteikt starpinstitucionālu partnerību stiprināšanu.
- Lai veicinātu medijpratības un mediju izglītības iekļaušanu dienas kartībā, izstrādāt sadarbības formātus starp institūcijām, nosakot galveno virzītāju, kas ir atbildīgs par nacionālas medijpratības visaptverošu attīstību un virzību. Svarīgi ir paredzēt institūcijas finansiālo ilgtspējību. Būtu vērtīgi veidot vienotu institūciju gan Kultūras gan, Izglītības un zinātnes ministriju pakļautībā.
- Izglītot un informēt par aktualitātēm mediju pratības jomā to institūciju pārstāvjus, kuru darbībā tiek iekļauti medijpratības ietvaros aktualizēti elementi - labklājība, aizsardzība, drošība, demokrātija, iekļaušana, noturība, veselība.
- Katrā no iezīmētajām institūcijām izvirzīt vadošos dalībniekus, kas uzņemsies atbildību par koordināciju un apkopos pieredzi, kā arī definēs mērķus un vajadzības un koordinēs attīstību, paredzot arī attīstības komunikācijas aktivitātes.
- Paredzēt arī mazas (**small scale**) mediju izglītības un medijpratības politikas dokumentus, lai sekotu līdzī jaunu medijpratības komponentu iekļaušanai.
- Nosakot kopīgus mērķus kā prioritāti, nodrošināt formātus kontekstualizācijai. Identificēt aktivitātes un stratēģijas mērķu sasniegšanai un to ieviešanas izmērīšanai.

Sektoru sadarbība

- Turpināt un paplašināt starpsektoru un multidisciplināru sadarbību sabiedrības noturības veicināšanai, īpaši atbalstot sektoru dalībnieku partnerību.
- Noteikt kontaktpersonas medijpratības un mediju izglītības jautājumos visās atbildīgajās institūcijās, lai darba pienākumi ir viegli identificējami mājas lapu navigācijā un meklētājos.
- Departamentu un nodaļu nosaukumos identificēt sasaisti ir medijpratības jomu.

-
- Noteikt par prioritāti un apvienot drošas mediju vides bērniem un jauniešiem (satura atzīmēšana, sabiedrisko mediju un komercmediju iesaiste). Izglītot plašāku sabiedrību par regulatoru aktivitātēm. Veicināt vecāku un pedagogu iesaisti.
  - Noteikt par prioritāti drošas vides veidošanu gan bērniem un jauniešiem, gan pieaugušajiem, kuriem trūkst iemaņu un pieredzes (CERT.LV, Iekšlietu ministrija un citi dalībnieki).

Visaptveroša izglītība

- Veikt kartējumu, identificējot dažādiem cilvēku vecumiem raksturīgus izaicinājumus. Definēt paredzētās aktivitātes un veicināt autonomu mācību nodrošinātāju piesaisti no valsts budžeta apmaksātiem resursiem (projektu bāze ar vieglu meklēšanu un navigāciju).
- Veicināt pirmsskolu iestāžu darbinieku izglītošanu medijpratības jautājumos, veicinot agrīnu mediju izglītību.
- Veicināt atbilstošu materiālu izstrādi bērniem, tai skaitā pirmsskolu iestāžu apmeklētājiem. Šajos projektos ir būtiski paredzēt pilotprojektus un efektivitātes mērīšanu.
- Izglītot par drošu mediju vidi un riskiem, ko bērni un jaunieši paši var radīt, saistīt to ar autortiesībām, likumdošanu un atbildīgu pilsoniskumu.
- Veicināt projektu attīstību "vienkāršā valodā", izskatīt daudzvalodības iespējas iekļaušanas veicināšanai (mazākumtautības valodas).
- Valsts apmaksātiem vai līdzfinansētiem projektiem - resursiem jābūt brīvi pieejamiem. Tos varētu publiskot arī vairākās tematiskās platformās (ņemot *New Literacies programs* par piemēru).
- Vēstures un sociālo zinību skolotājus izglītot par žurnālistikas lomu, veidojot kvalifikācijas kursus sadarbībā ar universitātēm, kas strādā ar žurnālistikas programmām. Mudināt medijus (īpaši sabiedriskos medijus) veidot aktuālus un regulārus palīg līdzekļus par viņu publicētiem materiāliem, piegādājot tos skolās.
- Veicināt valsts atbalstu medijpratības kursu īstenošanai jauno pedagogu izglītībā.
- Veicināt izpēti un pētījumus balstītas inovācijas atbilstošās jomās, piemēram, pedagoģijā un izglītības saturā.

Iekļaujoša sabiedrība un demokrātija

- Veicināt mediju politikas attīstību, lai panāktu iekļaušanu un sociālo dalību - ar minoritāšu grupu iekļaušanu / reprezentāciju medijos, kas veicinātu sociālas reprezentācijas un demokrātijas stiprināšanu.
- Iekļaut ne vien jaunus, bet evolucionējošus un nepārtrauktā transformācijā esošus medijus, ieskaitot papildināto realitāti.
- Izvērtēšana, efektivitāte un monitorings tiek sadalīti pa posmiem. Efektivitātes izmērīšanas galvenais mērķis ir sava darba uzlabošana.
- Mediju politikas ieviešanas izvērtēšanai tiek izmantotas iesaistīto pušu aptaujas un padziļinātas intervijas, uzticot viņiem analīzi par atbildības sfērām.

-
- Pilsoniskās līdzdalības veicināšana.
  - Izvērt iespējas veicināt un atbalstīt biedrību medijus (*community media*).
  - Kvalitātes žurnālistikas atbalsts ar medijpratības palīdzību (žurnālistu apmācības un kvalitatīvas žurnālistikas veicināšana programmās, kas ir domātas dažādām auditorijām).

Finansējums un ilgtspējība

- Paredzēt līdzfinansēšanu tiem aktieriem, kas piedalās starptautiskos projektos.
- Izvērt iespējas izveidot un finansiāli atbalstīt aģentūru, kas būtu centrālā institūcija, lai veiktu politikas īstenošanu, tai skaitā sadarbību ar nevalstisko sektoru (izmantojot KAVI pieredzi).
- Paredzēt finanšu atbalstu medijpratības aktivitāšu rezultātu mērīšanai un efektivitātes novērošanai, īpaši ilglaicīgos projektos. Izskatīt iespējas atbalstīt pilotprojektus.
- Ja projekts ir paredzēts plašākai vai atkārtotai izmantošanai, piemēram, ja runa ir par brīvi pieejamiem materiāliem, tad ir vērts paredzēt atbilstoši finansētu projekta efektivitātes izvērtēšanu.
- Izvērtēt profesionālu organizāciju finansēšanu, kas apvieno (bet neaprobežojas ar) skolotājus, žurnālistus, bibliotekārus, muzeju darbiniekus un mediju industriju darbiniekus.
- Apzinoties jautājuma svarīgumu nacionālai drošībai, budžeta palielināšana medijpratības aktivitātēm ir viens no soļiem sabiedrības noturības veicināšanai.
- Atbalstīt pieredzes apmaiņu reģionālajā, nacionālajā, Baltijas, Ziemeļvalstu, Eiropas un globālos formātos.

Izmantotie un noderīgi resursi

Ala-Fossi, M., Grönvall, J., Karppinen, K., Nieminen, H. (2021). Finland: Sustaining professional norms with fewer journalists and declining resources. In (eds. Trappel, J., Tomsz, T.) *The Euromed Research Group. The Media for Democracy Monitor 2021*.

European Audiovisual Observatory (2016). *Mapping of media literacy practices and actions in EU - 28*. <https://rm.coe.int/1680783500>

Finnish National Agency for Education (2022). *National Core Curriculum for Early Childhood Education and Care*. <https://www.oph.fi/en/statistics-and-publications/publications/national-core-curriculum-early-childhood-education-and>

Hartai, L. (2014). *Report on Formal Media Education in Europe 2014*. OFI: Hungarian Institute for Education Research and Development.

Kotilainen, S., Kupiainen, R. (2014). *Media and Information Literacy Policies in Finland*. Tampere: University of Tampere. https://www.researchgate.net/publication/262991801_Media_and_Information_Literacy_Policies_in_Finland

Kupiainen, Reijo P. (2022). Young Children and the Need for Critical Literacy and Epistemic Cognition Skills in the Post-Truth Era. *The Media Educational Research Journal (MERJ)*. volum 11 (1).

Kupianen, R., Sintonen, S., Suoranta, J. (2008). *Decades of Finnish Media Education*. Finish Society on Media Education. Tampere University Centre for Media Education.

Manninen, V. (2020). Finland Report. *Monitoring Media Pluralism in the Digital Era: Application of the Media Pluralism Monitor in the European Union, Albania and Turkey in the years 2018-2019*. The Centre for Media Pluralism and Media Freedom. https://cadmus.eui.eu/bitstream/handle/1814/67801/finland_results_mpm_2020_cmpf.pdf?sequence

Ministry of Education and Culture. (2013). *Good media literacy: National policy guidelines 2013–2016*. <https://julkaisut.valtioneuvosto.fi/bitstream/handle/10024/75280/OKM13.pdf?sequence=1&isAllowed=y>

Ministry of Education and Culture (2020). *National youth work and youth policy programme (2020-2023)*. <https://julkaisut.valtioneuvosto.fi/handle/10024/162381>

Ministry of Foreign Affairs (2021). *Youth, Peace and Security Finland's National Action Plan 2021–2024*. <https://gnwp.org/wp-content/uploads/Finland-YPS-NAP-2021-2024.pdf>

Newman, N., Fletcher, R., Robetson, C. T., Eddy, K., Nielsen, R. K. (2022). *Reuters Institute Digital News Report 2022*. Reuters Institute of the Study of Journalism.

OECD (2021). *Civic Space Scan of Finland. Media freedoms and digital rights in Finland*. <https://www.oecd-ilibrary.org/sites/919641b1-en/index.html?itemId=/content/component/919641b1-en>

Palsa, L., Ruokamo, H. (2015). Behind the concepts of multiliteracies and media literacy in the renewed Finnish core curriculum: A systematic literature review of peer-reviewed research. *Seminar.net—International Journal of Media, Technology and Lifelong Learning*, 11(2). <https://journals.hioa.no/index.php/seminar/article/view/2354>

Palsa L., Salomaa, S. (2020). Media literacy as a cross-sectoral phenomenon: Media education in Finnish ministerial-level policies. *Central European Journal of Communication*, 2 (26). 162 - 182.

Public Libraries Act (2016) <https://www.finlex.fi/en/laki/kaannokset/2016/en20161492>

Rantala, L. (2011). Finnish Media Literacy Education Policies and Best Practices in Early Childhood Education and Care Since 2004. *The National Association for Media Literacy Education's Journal of Media Literacy Education* 3:2, 123 - 133.

Rasi, P., Kangas, M., & Ruokamo, H. (2019). Promoting multiliteracy in the Finnish educational system. In M. Paksuniemi & P. Keskitalo (Eds.), *Introduction to the Finnish educational system*. Brill/Sense Publishers.

Rasi, P., Vuojarvi, H., Ruokamo, H. (2019). Media Literacy Education for All Ages. *The National Association for Media Literacy Education's Journal of Media Literacy Education* 11 (2), 1 - 19.

Rivinen, S., Rasi, P., Vuojarvi, H., Purtilo-Nieminen, S. (2021). Older people need media education that transcends mere digital support. In Science Advice Initiative of Finland (ed.) *MYTH-BUSTING REVIEW. Phenomenon map: The impacts of digital media on children, young people and senior citizens*, p. 30–33. www.acadsci.fi/sofi/phenomenon-map-the-impacts-of-digital-media

Salomaa, S., Palsa, L. (2019). *Media literacy in Finland. National media education policy*. The Ministry of Education and Culture.

Youth act (2017). <https://okm.fi/en/legislation-youth>

Iceland
Liechtenstein **Active**
Norway **citizens fund**

Baltic Centre for
Media Excellence

Pētījuma autore:

Dr. Solvita Denisa-Liepniece

Projekta komanda:

Gunta Sloga, izpilddirektore, BMIC

Olga Proskurova - Timofejeva, programmas vadītāja, BMIC

Martins Murnieks, programmas vadītājs, BMIC

Ilva Paidere, dizaina autore, maketētāja

Projektu "Medijpratības nozares izvērtējums, politikas rekomendācijas un integrācijas izglītības sistēmā" ievieš Baltijas Mediju izcilības centrs sadarbībā ar Rīgas Juridisko augstskolu un Cilvēktiesību akadēmiju (Norvēģijā). Finansiāli to atbalsta Norvēģija, Islande un Lihtenšteina EEZ granta un Aktīvo iedzīvotāju fonda ietvaros.